

PRIČA O VLADIMIRU

Sažetak: Darovita djeca se brže razvijaju od ostale djece a i kvalitativno se razlikuju od drugih. Stoga su izuzetno važni rani poticaji i podrška koja se pruža u obitelji i u školi. S obzirom da su roditelji ključni u prepoznavanju, identificiranju, i posebnom radu s darovitim učenicima, važna je dobra suradnja škole i obitelji.

U studiji slučaja dječaka Vladimira prikazana je uloga obitelji u ranom prepoznavanju darovitosti i svim teškoćama, izazovima i uspjesima u postupku identifikacije, akceleracije u osnovnoj školi i podrške tijekom srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanja.

Svoja dragocjena iskustva tijekom dugogodišnje suradnje usporedili su Vladimir, roditelji i stručni suradnik, te ih prikazali kao model izuzetno dobrog poticanja darovitosti u obitelji.

Ključne riječi: darovitost, obitelj, podrška.

Uvod

Darovita djeca se brže razvijaju od ostale djece a i kvalitativno se razlikuju od drugih. Stoga su izuzetno važni rani poticaji i podrška koja se pruža u obitelji i u školi. S obzirom da su roditelji ključni u prepoznavanju, identificiranju, i posebnom radu s darovitim učenicima, važna je dobra suradnja škole i obitelji.

Obitelj često može već u najranijem uzrastu prepoznati darovitost djeteta i time pomoći školi u ranoj identifikaciji. Najveća uloga obitelji je u pružanju stalne potpore i davanju poticaja djetetu tijekom realizacije posebnih programa, a pogotovu postupka akceleracije.

U studiji slučaja dječaka Vladimira prikazana je uloga obitelji u ranom prepoznavanju darovitosti i svim teškoćama, izazovima i uspjesima u postupku identifikacije, akceleracije u osnovnoj školi i podrške tijekom srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanja.

Akceleracija kao vid podrške darovitim učenicima

Pravilnikom o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju darovitih propisan je način uočavanja, utvrđivanja, poticanja, akceleracije i

---

¹ veceifu@inet.hr

praćenja darovitih učenika. Uočavanje i procjenjivanje darovitih učenika ostvaruju učitelji i stručni suradnici (najčešće psiholog i pedagog), a temeljem toga, stručna služba utvrđuje darovitost i predlaže način rada s darovitim djetetom.

Radi poticanja darovitih učenika potrebno je, nakon postupka identifikacije, omogućiti izborne programe, grupni i individualni rad, rad s mentorima, raniji upis, izvannastavne i izvanškolske aktivnosti, pristup izvorima specifičnog znanja i akceleraciju (Pravilnik o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju darovitih, 1991).

Akceleracija je ubrzano napredovanje učenika tijekom školovanja. To nije „preskakanje“ razreda već mogućnost završetka dva razreda tijekom školske godine. Prema tome, učenik ne ostaje uskraćen za znanja i vještine određenog razreda nego ih svladava u kraćem vremenskom periodu.

Škole imaju obvezu uočavanja i poticanja darovitih učenika, no, u praksi, u velikom broju škola se ne radi sustavno s darovitim učenicima. Neki od razloga su mali broj psihologa u školama, nedostatak psihologijskog instrumentarija i nedostatak stručnog tima u školama.

I u školama u kojima postoji ekipirana stručna služba ne provode se posebni programi rada s darovitim učenicima a akceleracija je rijetkost. Razlozi tomu su nedovoljna educiranost i senzibiliziranost stručne službe za potrebe darovitih, otpor učitelja prema akceleraciji kao i nerazumijevanje roditelja i njihovi strahovi od identifikacije i posebnih programa rada s darovitom djecom. Kada su roditelji u pitanju prisutno je i neprepoznavanje darovitosti svog djeteta ali stavovi da je neprihvatljivo biti različit. Iskustvo pokazuje da mali broj roditelja pristaje na potpuni program koji odgovara potrebama njihovog darovitog djeteta.

Darovita djeca zahtijevaju ali i zaslužuju dodatnu pozornost u školama koje bi morale imati program rada kojim bi se poticao razvoj sposobnosti, kreativnosti i interesa takovih učenika. Njihove sposobnosti ne smiju biti u raskoraku s poticajima i programima koji (ne)realiziraju u školi. U svakom slučaju, škola je ta koja se mora prilagođavati darovitim učenicima i stvoriti i pružati uvjete za optimalan razvoj darovitih (Večei-Funda, Portner Pavićević, 2007).

Opis djeteta

„Vladimir je odmalena bio drukčiji od ostale moje dvoje djece“, često ističe majka kada se prisjeća ranog razvoja Vladimira, a otac podsjeća da je „čim je progovorio počeo postavljati pitanja na koje

nismo znali odgovoriti“. Stalno je pitao i tražio iscrpne odgovore o temama koje nadmašuju interese njegovih vršnjaka, a tetama u vrtiću je bio prenaporan. Rano se zanimao za slikovni materijal i „zavirivao“ je u knjige starije sestre i brata, tražeći pojašnjenja. Naučio je čitati sa četiri godine, čitao je iznimno brzo, a već tada se počinja zanimati za enciklopedije.

U prvom razredu je školska knjižničarka upozorila da je pročitao sve knjige iz školske knjižnice da mu nema više što davati za čitanje.

Na nastavi je bio u početku prvog razreda nezainteresiran, bilo mu je dosadno, a gradivo mu je bilo prelagano. Primijećeno je da ima izniman smisao za logičko zaključivanje, te uvijek daje brze i točne odgovore. Sam se nerado javljao za odgovaranje. Rado je pomagao drugim učenicima, čim bi završio svoju zadaću prilazio bi drugim učenicima i radio s njima. Najradije je pomagao učeniku s teškoćama u razvoju. Na upit pedagoginje zašto nikada ne pomaže jednom od učenika a Tomislavu stalno pomaže, šestogodišnjak je odgovorio: „Pa on neće, a Tomica to ne može“.

Vrhunac Vladimirove osebnosti bio je onoga trenutka kada je u knjizi za dodatnu nastavu matematike (koja je bila u višegodišnjoj uporabi!) uočio pogrešku u jednom zadatku.

Postalo je očito da Vladimir treba posebnu podršku kako bi razvio svoje potencijale.

Uloga obitelji u postupku akceleracije

S obzirom da se bez pristanka obitelji nije moglo ništa poduzeti, pedagoginja i učiteljica su razgovarale s roditeljima i predložile psihologijsku obradu i program primjeren Vladimirovim sposobnostima. Obitelj nije niti trenu dvojila i odmah je pristala na suradnju. Potvrdili su nam da je iznimno važno da roditelji pruže poticajno, stimulativno, obogaćeno okruženje djetetu kako bi razvilo svoje potencijale, ali i pozitivne osobine ličnosti, sliku o sebi, samopoštovanje. Darovito dijete ima specifične karakteristike i osobine ličnosti i zbog toga odgojno djelovanje roditelja može biti izuzetno teško i zahtjevno (Cvetković-Lay, 2002).

Vladimir je u drugom razredu bio na obradi u Varaždinu. S obzirom da su „ prvi testovi dali izuzetno visoke kvocijente inteligencije, psiholog je u više navrata nastavio primjenjivati veći broj testova kako bi bio siguran da se doista radi o rijetkoj intelektualnoj darovitosti“ (Ozimec, 1998, str. 138). Psiholog je utvrdio da je Vladimir smirena i emocionalno stabilna osoba svjesna svojih superiornih mogućnosti.

U zajedničkom dogovoru roditelja, psihologa i pedagoga napravljen je okvirni plan za dalji tretman:

- stalno praćenje školskog uspjeha i evidentiranje postignuća,
- učenje stranog jezika (u to vrijeme nije bilo ranog učenja stranog jezika),
- usmjeravanje u odabiru knjiga za čitanje,
- uvođenje dodatnih sadržaja iz svih predmeta,
- uključivanje u dodatnu nastavu matematike,
- nabava osobnog računala,
- akceleracija (završetak trećeg i četvrtog razreda u jednoj školskoj godini).

Akceleracija je ostavljena kao zadnja mogućnost jer je majka u početku dvojila kako bi se Vladimir snašao među dvije godine starijom djecom. No, vrlo brzo je pristala i na taj (za nas najvažniji) dio programa.

To smo i očekivali, znajući koliko obitelj naglašava važnost učenja, slobode izbora sve svoje djece i koliko im pruža bezrezervnu podršku u tome. Naime, i u široj obitelji je nekoliko generacija prije bilo uspješnih intelektualaca (profesora, svećenika, književnika, pjesnika...) Knjige su bile dio okruženja u kojem su odrastali Vladimirovi preci, roditelji i on sam.

Stjecajem životnih okolnosti, roditelji nisu uspjeli dobiti naobrazbu koja odgovara i njihovim potencijalima. Pogotovo majka, žena iznimnih sposobnosti, koja i danas radi kao čistačica. To je nije spriječilo da sve svoje sposobnosti, toplinu i ljubav, usmjeri u razvoj djece i posebnu pomoć Vladimiru. Razbila je predrasude okoline da roditelj bez naobrazbe može biti dobar uzor i podrška darovitom djetetu. Škola koja je provela tri uspješne akceleracije pamti je kao najsuradljivijeg i najpoticajnijeg roditelja. U tome je imala stalnu podršku svog supruga, koji je zbog prirode posla mogao nešto manje vremena biti uz djecu. Podržavali su Vladimirovu radoznalost i potrebu za izražavanjem i napredovanjem. Iako skromnih materijalnih mogućnosti, roditelji su nabavili računalo kako bi što bolje pomogli djetetu.

Veliku podršku Vladimiru pružali su stariji brat i sestra, odlični učenici. Bodrili su ga, ohrabivali i bili mu velika emocionalna podrška. Uvijek su isticali kako su ponosni na svog brata.

Kada bi trebalo obitelj opisati u samo tri riječi one bi bile: toplina, podrška, zajedništvo. U tome i leži ključ njihovog zajedničkog, ali i pojedinačnih uspjeha.

Završetak akceleracije i prilagodba

Nakon izvršenih priprema, odluke Učiteljskog vijeća i izrade plana i programa, u trećem razredu započeo je i završio postupak akceleracije. Učiteljica je intenzivirala rad na usvajanju gradiva trećeg razreda i Vladimir je za nepuna četiri mjeseca u potpunosti usvojio gradivo trećeg razreda. Sve ispite i provjere riješio je sa 100% točnošću!

Slijedila je vrlo osjetljiva i vjerojatno ključna faza akceleracije. Mjesec dana Vladimir je pohađao nastavu trećeg razreda iz matematike, hrvatskoga jezika i prirode i društva i nastavu četvrtoga razreda. Učiteljice su dobro surađivale i nastojale smanjiti vremensku opterećenost Vladimira u jednom danu. Učenici četvrtog razreda su bili posebno pripremljeni na dolazak posebnog učenika u razred.

S obzirom da je nastava trećeg i četvrtog razreda bila u suprotnim smjenama, to je značilo da je Vladimir mjesec dana išao u školu ujutro i popodne. Boravak u trećem razredu je bio nužan sada samo zbog postupnog prijelaza u novi kolektiv. Obitelj je ovdje odigrala veliku ulogu jer je svaki dan bio ispunjen drugačijim rasporedom i obavezama a obiteljski ritam je usklađen s tim potrebama. U tih mjesec dana Vladimir je svladao gradivo prvog polugodišta četvrtog razreda!

U drugom polugodištu Vladimir je krenuo u četvrti razred i odmah je postao najbolji učenik među djecom koja su bila dvije godine starija od njega. U svoj „stari“ razred dolazio bi na dopunsku nastavu matematike i nastavljao pomagati učenicima.

Tijekom četvrtog razreda usvojio je i dio gradiva za peti razred. S obzirom da je akceleracija bila moguća samo jednom, nismo planirali više takav vid podrške.

Vladimirovo daljnje školovanje

Vladimir je krenuo u peti razred potpuno spreman na promjene. I dalje je bio najuspješniji učenik u razredu. Sve razrede završio je odličnim uspjehom. Išao je na natjecanja a najdraža mu je bila i ostala matematika. Upravo iz predmeta u kojem je bio najuspješniji (pomagao je povremeno svome osam godina starijem bratu, odličnom učeniku!) nije osvajao prva mjesta na županijskim i regionalnim natjecanjima. Naime, rješenja je često izračunavao u glavi, bez potrebe za zapisivanjem postupka i zapisao bi samo rješenje. Kruta pravila natjecanja nisu predviđala ovakvu iznimnu sposobnost i kreativnost te je na tome „gubio“ bodove. Iznimno uspješan bio je i u šahovskim natjecanjima.

Završio je matematičku gimnaziju odličnim uspjehom a išao je na natjecanja iz matematike i logike.

Nakon toga odlučio se za FER , smjer računarstvo. Uspješan je apsolvant i ove godine završava studij. I dalje iznimno puno čita i to najviše na engleskom jeziku. Kao osoba i dalje je ostao je skroman i samozatajan.

Osvrt obitelji i Vladimira na akceleraciju

Nakon toliko godina nakon akceleracije, Vladimirova obitelj i pedagoginja su i dalje u vezi. Majka s ponosom ističe Vladimirov uspjeh tijekom akceleracije i naravno, nakon nje. Odlučna je u stavu da niti u jednom trenutku ona osobno niti obitelj nije požalila zbog odluke o akceleraciji. Akceleracija je potvrdila Vladimirove iznimne sposobnosti, omogućila mu brži razvoj a obitelj je, uvijek jednakom snagom i podrškom, bila uz njega.

Vladimir, skroman na riječima, ponavlja ono što je odgovarao na upite o završetku dva razreda u jednoj godini: „Nije mi bilo teško, uživao sam u tome“. Vladimir je tijekom akceleracije u potpunosti oslobodio svoje potencijale i kreativnost, jer je, uz podršku roditelja, pedagoga i psihologa, mogao slobodno biti različit od drugih. I biti u potpunosti prihvaćen.

Vladimirova obitelj je, između ostalog, postala senzibiliziranija na znakove darovitosti i važnost rane podrške. Naime, Vladimirova majka je kod svog unuka primijetila sličan razvoj kao i kod njega. Pažljivije prati razvoj dvogodišnjaka, bilježi aktivnosti i promjene i time otvara put ranoj identifikaciji potencijalne darovitosti.

Znajući obitelj, slijedi još jedna priča.

Literatura:

- Cvetković-Lay, J. (2002). **Darovito je, što ću sa sobom?**, Zagreb, Alinea.
- Đorđević, B. (2005), **Darovitost i kreativnost dece i mladih**, Vršac, Viša škola za obrazovanje vaspitača.
- Ozimec, S. (1998.), **Arhimedovci, portreti darovito-kreativne mladeži**, Varaždinske Toplice, Tonimir.
- Večei-Funda, V., Portner Pavićević, J., (2007.) **Daroviti učenici-snaga naše škole**, Praktični aspekti savremenih shvatanja darovitosti, Zbornik 13, Visoka škola za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov“, Vršac. (str. 514.-522.)
- Vizek-Vidović, V., Rijavec, M., Vlahović-Štetić, V., Miljković, D. (2003). **Psihologija obrazovanja**, Zagreb, IEP.

Valerija Večei-Funda

Jelena Portner Pavičević

Primary School Ante Starčevića, Lepoglava
Croatia

The Importance of Good Cooperation with the Parents of Gifted Students

Abstract: The population which certainly demands special attention and continuous work within educational process are the gifted. Due to the fact that they are frequently neglected category of a school system the aim of the project “Gifted students – the power of our school” is the constant care for the gifted, from the beginning to the end of primary school, as well as adequate support to the families of the gifted. The parents are those who are essential factor of recognition, identification and work with the gifted. Therefore, an initial parental meeting has been organized, followed by a combined lecture. The aim was conversation with parents, their approval for inclusion of their children into the project and gaining the results of estimation of gifted students by their parents.

In order to achieve successful cooperation, it is necessary to recognize the needs of gifted students, their parents and school and to establish adequate communication.

Key words: gifted students, project, parents.

